

Ulkoministeriön huomiot: CER –direktiiviä (Critical Entities Resilience Directive) koskeva hallituksen esitys

Vahva diaarinumero: VN/18947/2022-SM-46

Kiitos mahdollisuudesta kommentoida hallituksen esitystä. Ohessa Ulkoministeriön huomioita.

1. Mahdollisista päällekkäisyyksistä muiden hankkeiden kanssa:

Käynnissä on useampi lainsäädäntö ja kehittämishanke, jota koskevat huoltovarmuutta tai poikkeusoloja. On hyvä, että varautumisen kokonaisuutta kehitetään ja päivitetään vallitsevassa maailmantilanteessa kokonaisvaltaisesti.

Samalla on tärkeää huolehtia siitä, että ei luoda päällekkäisiä toimintoja ja että olemassa olevia rakenteita hyödynnetään mahdollisimman paljon. Toimintojen osalta tietynlainen ristiriita todetaan myös HE-luonnosesityksessä;

Lisäksi on syytä kiinnittää huomiota varautumista koskevien lainsäädäntöhankkeiden yhteisvaikutuksien huolelliseen arviointiin yritysten näkökulmasta.

2. Naton –kirjausten osalta:

Kuten Pohjois-Atlantin liitto Natoa koskevassa jaksossa (s. 28–29) todetaan, Pohjois-Atlantin sopimuksen 3. artikla velvoittaa Naton jäsenvaltioita ylläpitämään ja kehittämään yhdessä valmistautumiseen ja keskinäiseen avunantoon liittyviä mekanismeja.

Ulkoministeriö kiinnittää huomiota hallituksen esitykseen eduskunnalle Pohjois-Atlantin sopimuksen sekä Pohjois-Atlantin liiton, kansallisten edustajien ja kansainvälisen henkilöstön asemasta tehdyn sopimuksen hyväksymiseksi ja voimaansaattamiseksi (HE 315/2022 vp), jossa todetaan (s. 21 ja 74), että yhteiskuntien kriisinsietokyky on keskeinen osana Naton pelotetta ja puolustusta.

Lisäksi hallituksen esityksessä HE 315/2022 vp tuodaan esiin kriisinsietokykyä koskevan työn yhteys nimenomaisesti Naton kykyyn toimeenpanna ja suunnitella yhteisen puolustuksen operaatioita. Natossa tehtävä kriisinsietokykyä koskeva työ perustuu kansallisen puolustuskyvyn ylläpitämistä ja kehittämistä koskevaan Pohjois-Atlantin sopimuksen 3 artiklaan ja kuuluu ensisijaisesti ulko-, turvallisuus- ja puolustuspolitiikan alaan. Ulkoministeriö pitää tarpeellisena, että Naton resilienssityön kokonaisuutta ja kontekstia ml. yhteys pelotteeseen ja

puolustukseen täsmennetään nyt valmistelussa olevassa hallituksen esityksessä.

Pohjois-Atlantin liitto Natoa koskevassa jaksossa (s. 29) todetaan lisäksi, että Suomessa on toistaiseksi linjaamatta kansallisen resilienssipolitiikan ohjaus- ja yhteensovittamisrakenne. Ulkoministeriö kiinnittää tältä osin huomiota ulkoministeriön johdolla tehtävään vakiintuneeseen valtionhallinnon sisäiseen koordinaatioon, joka koskee Natossa tehtävää resilienssiä / kriisinsietokykyä koskevaa työtä. Tähän sisältyvät muun muassa Naton resilienssikomitean ohjinta, resilienssin korkeiden edustajien (Senior National Official, SNO) kokousten ja toimialajohtajien kokousten valmistelu ja ohjinta, Naton resilienssityöhön osallistuvien valtionhallinnon virkahenkilöiden säännöllisten kokousten koolle kutsuminen, Naton resilienssi-työryhmäedustajien työn yhteensovittaminen sekä Natossa Suomea edustaviin siviiliasiantuntijoihin liittyvä koordinaatio.

Hallituksen esityksen 315/2022 vp mukaan keskeiset Natoa koskevat ulko- ja turvallisuuspoliittiset asiat linjataan TP-UTVA:ssa tasavallan presidentin johdolla yhteistoiminnassa valtioneuvoston kanssa. Kyseinen lause (Suomessa on toistaiseksi linjaamatta kansallisen resilienssipolitiikan ohjaus- ja yhteensovittamisrakenne) tulee siten poistaa kokonaan, tai siirtää se Natoa koskevasta jaksosta yhteyteen, jossa käsitellään yleisesti kansallista resilienssipolitiikkaa, esimerkiksi jakson 3.1 toiseen kappaleeseen.

Ulkoministeriö katsoo myös, että maininta kansallisen resilienssikoordinaattorin nimittämisestä (s. 29, Nato edellyttää kansallisten resilienssikoordinaattoreiden nimeämistä, joiden tehtävänä on ohjata toimia kansallisesti ja raportoida niiden edistymisestä liittokunnan tasolla) voidaan poistaa. Naton korkean tason resilienssiedustajan (Senior National Official, SNO) toimiala on laajempi kuin kyseisessä tekstikappaleessa annettu konteksti tai CER-direktiivin toimeenpano, ja Naton resilienssikoordinaatiosta yleisellä tasolla vastaa ulkoministeriö.